

KOSTEIKOT JA LUONNON MONIMUOTOISUUS

Ilmastokosteikot ja kosteikkoluotsit valuma- aluelähtöisessä työssä

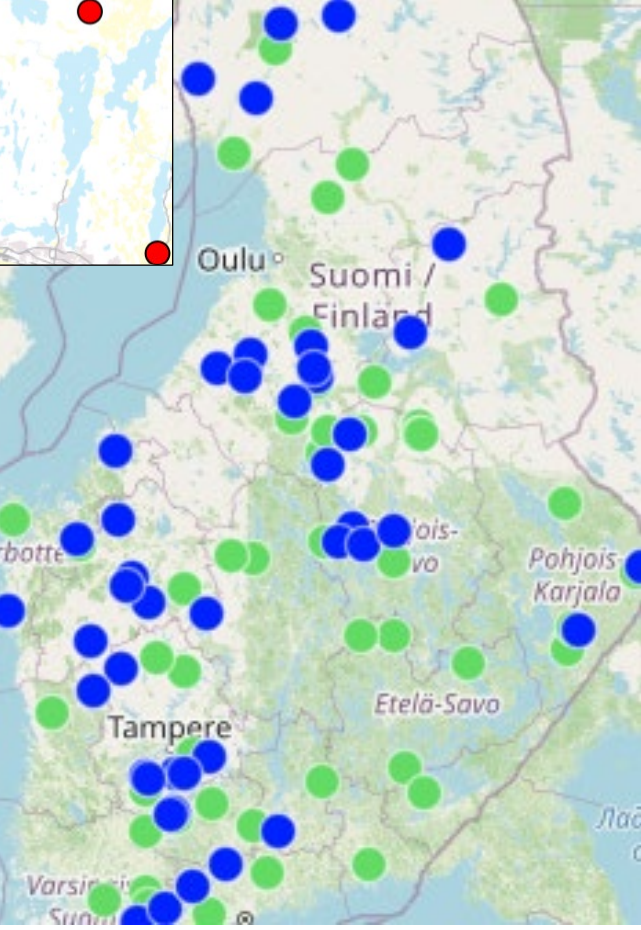
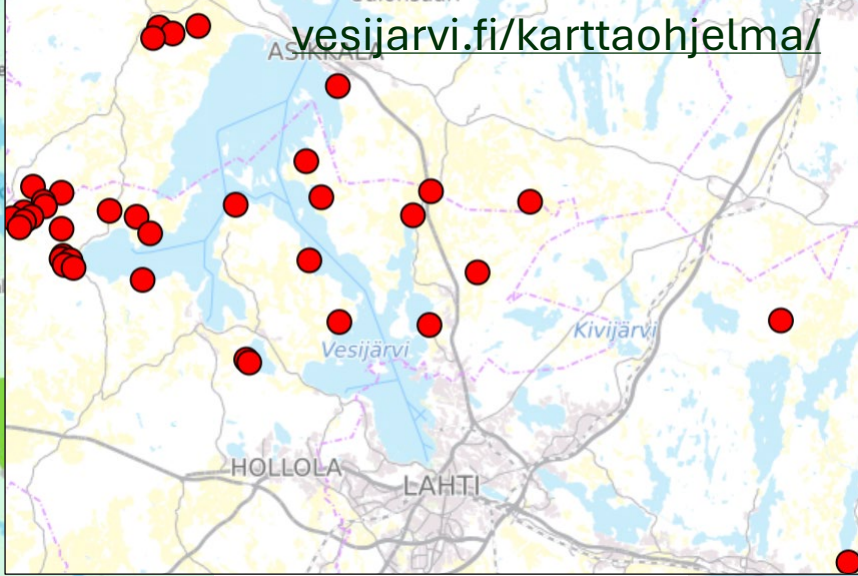
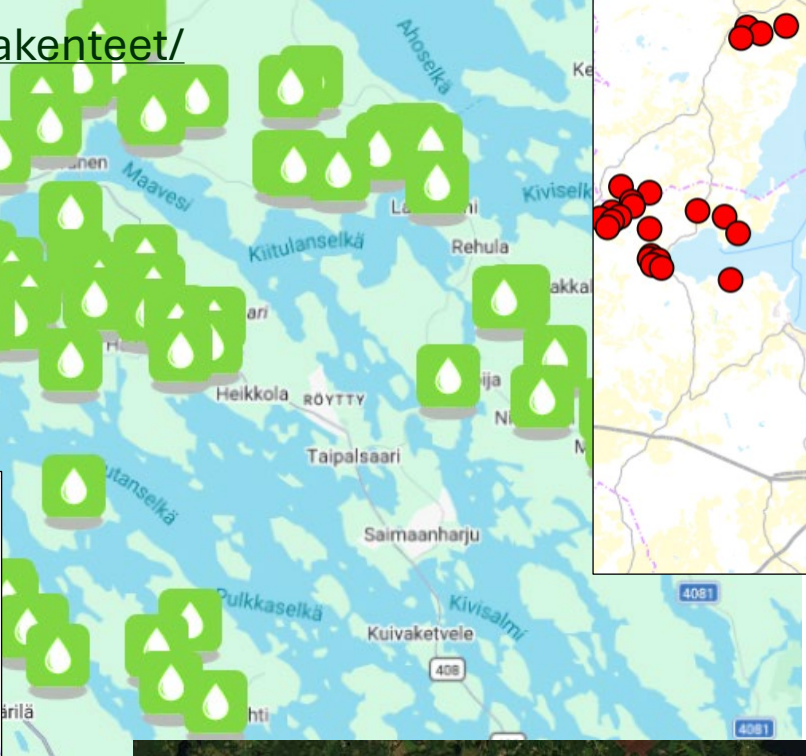
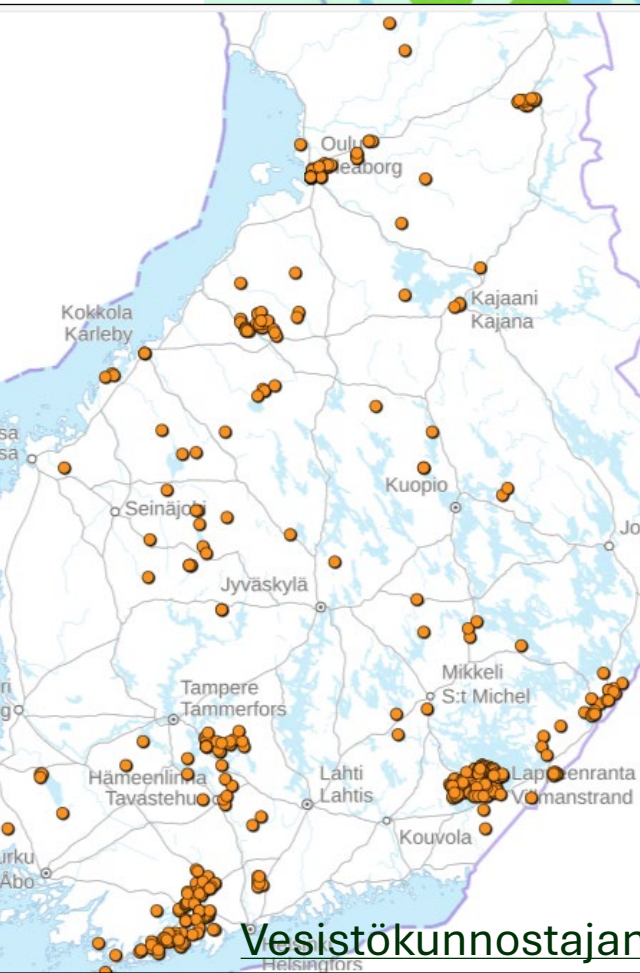
Valtakunnallisen vesistökunnostusverkoston vuosiseminaari &
Maatalouden vesien- ja ympäristönsuojelun neuvottelupäivät

2.6.2026 Kuopio

piensaimaa.fi/vesiensuojelurakenteet/

vesijarvi.fi/karttaohjelma/

[vesistokunnostajan karttapalvelu \(arcgis.com\)](https://vesistokunnostajan.karttapalvelu.fi/)

[svsy.fi/hankkeet/kosteikot /](https://svsy.fi/hankkeet/kosteikot/)

kosteikko.fi/sotka-kosteikot/valmiit-kosteikot/

Heikkotuottoisten turvepeltojen ja -metsien ennallistamista pitäisi lisätä merkittävästi

- Ensisijaiset kohteet: ei tuotannollista arvoa, vettä kertyy helposti ja vaikutus valuma-alueella suuri (hot spots) sekä
 - Vaihtoehtoiset maankäyttömuodot punnittu
 - Maanomistajat yksimielisiä ja näkevät toteutuksessa hyötyjä
 - Kytkeytyminen olemassa oleviin luonnontilaisiin alueisiin
- Toteutettavuus yhtä tärkeää kuin ekologinen potentiaali

Ilmastokosteikko?

Maatalouden päästöistä yli puolet tulee maaperästä, turvepellot suurin yksittäinen päästölähde

- Vettäminen on yksi tärkeimmistä kustannustehokkaiksi arvioituista toimenpiteistä maankäyttösektorin ilmastopäästöjen vähentämiseksi
 - Suon kaltainen alue tai kosteikko
- Vettäminen toteuttaa EU:n ennallistamisasetuksen tavoitetta parantaa luonnon tilaa

Ei-tuotannollisten investointien tuki (ETI-tuki) kosteikkojen perustamiseen peltomaalle

- Tukea voi saada
 - Maatalousluonnon **monimuotoisuutta** edistävien kosteikkojen perustamiseen, jotka toimivat eliöstön elinympäristönä tai viljelymaiseman monipuolistajana
 - Maatalouden **vesiensuojelukosteikkojen** perustamiseen, jotka toimivat kiintoaineksen ja ravinteiden pidättäjinä
 - Turvepellon muuttamiseen **ilmastonmuutosta hillitseväksi** kosteikoksi tai suon kaltaiseksi alueeksi
 - Turvepeltoja ovat pellot, joiden muokkauskerroksen orgaanisen aineksen pitoisuus on vähintään 40 %
 - ETI-tuella voidaan ennallistaa vain tukikelpoisia turvepeltoja
- Viljelijät, rekisteröidyt yhdistykset ja vesioikeudelliset yhteisöt
- 2026 lähtien myös suunnittelukustannukset voi sisällyttää investointikuluihin

Vettämistoimenpiteet maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU)

Toimenpide	Vuosi 2030		Vuosi 2035	
	Pinta-ala, ha	Ilmastovaikutus, miljoonaa CO ₂ -ekvivalenttitonnia	Pinta-ala, ha	Ilmastovaikutus, miljoonaa CO ₂ -ekvivalenttitonnia
Turvemaan nurmiviljely korotetulla pohjaveden pinnalla -30 cm	20 000	0,132	32 500	0,215
Turvemaan viljely korotetulla vedenpinnalla -30 cm	5 000	0,046	10 000	0,093
Turvemaan viljely korotetulla vedenpinnalla -5 – -10 cm	2 500	0,046	5 000	0,092
Turvepellon ilmastokosteikko	4 000	0,070	7 500	0,132
Huonotuottoisten, paksuturpeisten peltojen vettäminen kosteikoiksi	10 000	0,175	10 000	0,175
Yhteensä	41 500	0,469	65 000	0,707

Ennallistamissuunnitelman vettämistavoitteet

Turvemaat	Vuoteen 2030 mennessä 30 % turvemaista ennallistamistoimenpiteiden piirissä, joista vähintään neljännes on vetettävää maata.

- Maataloustukea saavia, väh. 40 cm turvekerroksen turvepeltoja Suomessa reilut 230 000 ha, josta olisi vetettävä 2050 mennessä reilut 38 000 hehtaaria.
- Muilla ojitetuilla turvemailla voi täyttää vettämistavoitteesta enintään 40 %

Ei-tuotannollisella investointituella perustetut kosteikot, joiden päätavoite on ilmastonmuutoksen hillintä

Vuosi	Elinvoimakeskus	Hyväksytty pinta-ala (ha)
2024	Itä-Suomen elinvoimakeskus	2,00
2024	Lapin elinvoimakeskus	1,20
2024	Pohjois-Suomen elinvoimakeskus	16,10
2025	Pohjois-Suomen elinvoimakeskus	5,53
2025	Pohjois-Suomen elinvoimakeskus	6,79

Vuonna 2023 ei tullut yhtään hakemusta

Vuonna 2024 oli kolme hakemusta, jotka kaikki hyväksyttiin

Vuonna 2025 oli viisi hakemusta, joista hylättiin kaksi hakemusta ja yksi peruuntui

Lähde: Ruokavirasto

Päättäneissä JTF-hankkeissa perustetut kosteikot

Vuosi	Alue	Pinta-ala (ha)
2025	Pohjois-Suomi	6
2025	Itä-Suomi	42
2026	Pohjois-Suomi	15

Lähteet: Pohjois-Suomen elinvoimakeskus ja Itä-Suomen elinvoimakeskus

Miksi ojitettuja turvemaita ei vetetä vaikka vettämistä tuetaan?

- Kaikilla maanomistajilla ei ole tietoa tuista, joita on saatavissa turvemaiden ennallistamiseksi tai muuttamiseksi kosteikoksi
- Osaavia neuvoja, kosteikkosuunnittelijoita ja urakoitsijoita ei välttämättä ole saatavilla
- Toimeen ryhtyminen on työlästä
 - Pitää selvitellä taustatietoja, sopia suunnittelusta ja urakoinnista, hakea rahoitusta kosteikkoinvestointiin
- Vettämiseen ei ole riittävän suuria taloudellisia kannustimia

2.6.2026

Kosteikkorakentamisen ja ennallistamisen tavoitteellinen edistäminen

- Käynnissä olevan valuma-aluelähtöisen työn tavoitteena lisätä monivaikutteisia kosteikkoja turvepelloille ja käytöstä poistuneille turvetuotantoalueille sekä ennallistaa heikkotuottoisia ojitettuja turvemaametsiä
- Meneillään on pilotin valmisteluvaihe, suuntana maanomistajille selkeän ja toimivan polun muodostaminen kohti vettämiskäytöksiä
- **Voit lukea kosteikkoluotsimallista Hiilestä kiinni -yhteisön uutiskirjeestä 3/26**
 - Vanhat uutiskirjeet luettavissa [ilmastoyksikön sivuilta](#)

Kosteikkoluotsit valuma-alueilla (1/2)

- Tavoitteena saada tärkeimmille turvemaavaltaisille valuma-alueille kosteikkoluotsit, jotka tuovat kosteikkojen hyötyjä tunnetuksi sekä saavat kosteikkohankkeita liikkeelle maanomistajan apuna
- Luotsien työ nojaa maanomistajalähtöisiin palvelupolkuihin, jotka sujuvoittavat rahoituksen hakemista ja kosteikon perustamista
- Luotsitoiminnan ja palvelupolkujen kehittämisen tueksi kootaan monipuolista taustatietoa valuma-alueista ja toteutetuista toimenpiteistä

Kosteikkoluotsit valuma-alueilla (2/2)

- Valuma-aluetta tarkastellaan kokonaisuutena yhdessä maanomistajien kanssa
 - Edistetään laajojen kosteikkokokonaisuuksien syntymistä pienten erilliskohteiden sijaan sekä kannustetaan maanomistajia yhteistyöhön
- Työ ei rajoitu yksityisiin maanomistajiin, vaan mukaan tarvitaan myös alueen kuntia, seurakuntia ja valtion maita hallinnoiva Metsähallitus
 - Näiden toimijoiden osallistuminen maanvaihdoilla tai omien maa-alueidensa kautta voi mahdollistaa laajemmat kosteikkoratkaisut

Minne vettämistoimia kannattaa kohdentaa?

		Vaikutus (ilmasto + vesi + luonto)	
		Matala	Korkea
Toteutettavuus (kustannus + hyväksyttävyys + tekninen helppous)	Korkea	Hyvät kohteet. Paikallinen hyöty, pienet vaikutukset	Heikkotuottoiset turvemaat, hot spot - alueet, helppo vettää
	Matala	Ehkä myöhemmin. Vähän hyötyä, vaikea toteuttaa	Korkea vaikuttavuus, mutta vaatii koordinaatiota

Erityinen tarve luotsille!

Miksi luotsi?

- Useat maanomistajat suhtautuvat myönteisesti ojitettujen turvemaiden vettämiseen, mutta toimeenpanoon tarvitaan apua. Kosteikon perustaminen on monivaiheinen ja työläs hanke
- Kosteikkojen ja muun vettämisen vaikutukset ulottuvat aina yksittäistä tilaa laajemmalle
- Kun vetettävät kohteet nähdään osana valuma-aluetta, toimenpiteistä voidaan muodostaa kustannusvaikuttavampia kokonaisuuksia
- Kosteikkoluotsimallin kehittämistä vauhdittavat EU:n ennallistamisasetuksen tuomat ojitettujen turvemaiden vettämisvelvoitteet sekä Suomen valtion ja kuntien omat hiilineutraaliustavoitteet

Elinvoimakeskus

Kosteikon tai suon kaltaisen alueen perustaminen turvepelloille

Uusi tarkoitus heikkotuottoisille ja tuotannon kannalta vähän merkitseville turvepelloille

elinvoimakeskus.fi

Minne vesi kulkee? – Valuma-aluesuunnittelun **ABC**

- Tunnin pituinen verkkokurssi osoitteessa eOppiva.fi
- Kaikille avoin koulutus, jonka voi käydä läpi omaan tahtiin
- Ei vaadi kirjautumista. Suorituksesta saa todistuksen omaan sähköpostiin.

Ilmastoyksikön asiantuntijat

Riitta Syväla
yksikön päällikkö

Johanna Helkimo
rahoitus ja
ohjauskeinot

Pilvi-Elina Kupias
vuorovaikutus ja
yhteiskuntasuhteet

Paula Ollila
Maankäyttösektori
(MISU)

Maaria Parry
Sopeutuminen
(KISS2030)

Harri Hakala
Hiilestä kiinni -yhteisön
koordinaattori

Anna-Kaisa Hakkarainen
vuorovaikutus ja
palvelunkehitys

Mari Lappalainen
valuma-aluesuunnittelu

Pia Lehmusvuori
luonnonvara-alan
sopeutuminen

Pentti Linnamaa
metsien ilmastotoimet

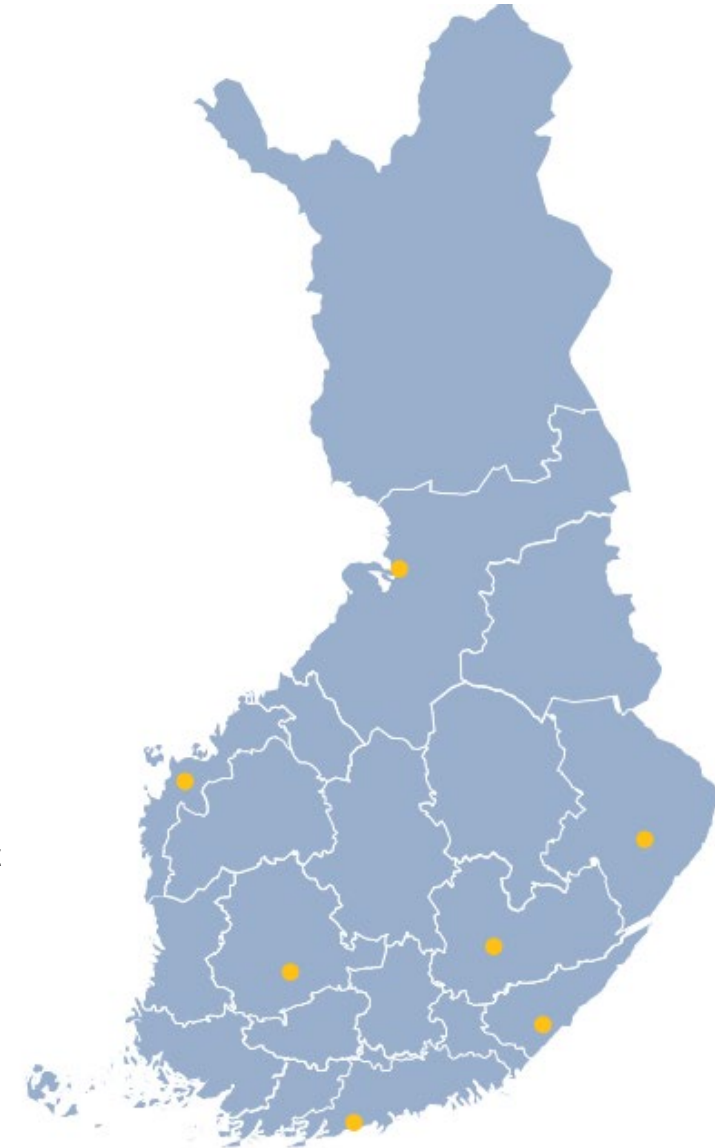
Antti Miettinen
maatalouden ilmastotoimet

Sari Piippo
Juuret tiedossa -
metsähankekoordinaattori

Tuukka Rautio
sopeutumisen
asiantuntijapalvelut

”Riittävä vesimäärä
ylläpitää vedenlaatua
ja tuotantoa”

mari.lappalainen@ely-keskus.fi

Elinvoimakeskus

